

УДК 81'42:004.738.5

СТОГНІЙ Ірина – старший викладач кафедри іноземних мов, Національна академія статистики, обліку та аудиту, вул. Підгірна, 1, Київ, 04107, Україна (istogniy@ukr.net)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1436-1195>

ГОРЮНОВА Марина – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри іноземних мов, Національна академія статистики, обліку та аудиту, вул. Підгірна, 1, Київ, 04107, Україна (mgoriunova@gmail.com)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8986-9225>

DOI: <https://doi.org/10.24919/2522-4565.2026.65.14>

Бібліографічний опис статті: Стогній, І., Горюнова, М. (2026). Використання емодзі як засобу невербального спілкування в текстових повідомленнях. *Проблеми гуманітарних наук: збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія «Філологія»*, 65, 127–132, doi: <https://doi.org/10.24919/2522-4565.2026.65.14>

ВИКОРИСТАННЯ ЕМОДЗІ ЯК ЗАСОБУ НЕВЕРБАЛЬНОГО СПІЛКУВАННЯ У ТЕКСТОВИХ ПОВІДОМЛЕННЯХ

Анотація. У статті досліджено використання емодзі як засобу невербального спілкування в сучасних цифрових текстових повідомленнях. Актуальність теми зумовлена стрімким розвитком цифрових технологій та домінуванням письмової онлайн-комунікації, яка значною мірою позбавлена традиційних невербальних компонентів усного мовлення – інтонації, міміки, жестів. У зв'язку з цим емодзі постають ефективним компенсаторним механізмом передавання емоцій, оцінок і комунікативних намірів мовця.

У розвідці проаналізовано наукові підходи вітчизняних і зарубіжних дослідників до вивчення емодзі, окреслено їх прагматичний потенціал та культурну зумовленість інтерпретації. Особливу увагу приділено функційному аналізу емодзі в цифровому дискурсі. Встановлено, що емодзі виконують низку важливих функцій: візуалізації міміки, інтонаційного маркування висловлення, компенсації жестів, а також іллокутивну функцію, здатну модифікувати або змінювати комунікативний намір повідомлення. На прикладах показано, як вербальний текст у поєднанні з різними емодзі може набувати різного емоційного забарвлення та смислового нюансування.

Проаналізовано особливості використання емодзі в неформальній, напівформальній та професійній комунікації, а також наголошено на доцільності / недоцільності їх застосування в офіційному та діловому спілкуванні. Окремо розглянуто проблему міжкультурних відмінностей у тлумаченні емодзі, які можуть призводити до комунікативних непорозумінь.

Зроблено висновок, що емодзі є повноцінним паралінгвістичним засобом сучасної цифрової комунікації, який відіграє важливу роль у формуванні смислу повідомлення, регуляції взаємодії та зниженні ризику непорозумінь. Окреслено перспективи подальших досліджень, пов'язаних із динамікою використання емодзі та їх впливом на мовну компетентність користувачів.

Ключові слова: емодзі, знак, комунікація, невербальне спілкування, цифрове повідомлення, текстове повідомлення, компенсатор спілкування.

STOHNII Iryna – Senior Lecturer at the Department of Foreign Languages, National Academy of Statistics, Accounting and Auditing, 1, Pidhirna str., Kyiv, 04107, Ukraine (istogniy@ukr.net)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1436-1195>

GORIUNOVA Maryna – Candidate of Philological Sciences, Associate Professor, Head of the Department of Foreign Languages, National Academy of Statistics, Accounting and Auditing, 1, Pidhirna str., Kyiv, 04107, Ukraine (mgoriunova@gmail.com)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8986-9225>

DOI: <https://doi.org/10.24919/2522-4565.2026.65.14>

To cite this article: Stohnii, I., Goriunova, M. (2026). Vykorystannia emodzi yak zasobu neverbalnoho spilkuvannia u tekstovykh povidomlenniakh [The use of emojis as a means of non-verbal communication in the text messages]. *Problemy humanitarnykh nauk: zbirnyk naukovykh prats Drohobytskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Ivana Franka. Seriiia «Filolohiia» – Problems of Humanities. “Philology” Series: a collection of scientific articles of the Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University*, 65, 127–132, doi: <https://doi.org/10.24919/2522-4565.2026.65.14> [in Ukrainian].

THE USE OF EMOJIS AS A MEANS OF NON-VERBAL COMMUNICATION IN THE TEXT MESSAGES

Summary. The article examines the use of emojis as a means of non-verbal communication in the modern digital text messages. The relevance of the topic is due to the rapid development of digital technologies and the dominance of written online communication, which is largely devoid of the traditional non-verbal components of spoken language – intonation, facial expressions, and gestures. In this regard, emojis appear to be an effective compensatory mechanism for conveying the speaker's emotions, assessments, and communicative intentions.

The paper analyses scientific approaches of domestic and foreign researchers to the study of emojis, outlines their pragmatic potential and cultural conditioning of interpretation. Particular attention is paid to the functional analysis of emojis in digital discourse. It has been established that emojis perform a number of important functions: visualization of facial expressions, intonational marking of utterances, compensation for gestures, as well as an illocutionary function capable of modifying or changing the communicative intent of a message. Examples show how the same verbal text, when combined with different emojis, can take on different emotional and semantic connotations.

The peculiarities of using emojis in informal, semi-formal and professional communication are analysed, and the expediency and limitations of their use in formal and business communication are emphasised. The problem of intercultural differences in the interpretation of emojis, which can lead to communication misunderstandings, is considered separately.

It is concluded that emojis are a full-fledged paralinguistic means of modern digital communication, which plays an important role in shaping the meaning of a message, regulating interaction and reducing the risk of misunderstandings. Prospects for further research related to the dynamics of emoji use and their impact on users' language competence are outlined.

Key words: emoji, sign, communication, non-verbal communication, digital message, text message, communication compensator.

Постановка проблеми. Стрімкий розвиток цифровізації викликає істотні зміни в різних аспектах життя людини. Численні месенджери, соціальні мережі, електронна пошта та інші цифрові платформи нині стали домінантним засобом міжособистісної комунікації в побуті, освіті, сфері послуг, політиці, економіці тощо, здатним швидко й чітко передавати інформацію через текстові повідомлення, а також швидко й чітко формувати зворотну реакцію. Однак така комунікація суттєво обмежує використання невербальних засобів спілкування – інтонації, міміки,

жестів, які надають емоційного забарвлення живому усному спілкуванню та відіграють важливу роль у передаванні смислів і намірів мовця.

У текстових цифрових повідомленнях для передачі невербальних сигналів писемного мовлення дедалі активніше використовуються емодзі – піктографічні символи, які позначають емоції, стани, дії тощо.

Попри простоту їхньої візуальної репрезентації, емодзі являють собою складну прагматичну структуру: вони можуть сигналізувати емоційний стан, модифікувати або

підсилювати висловлювання, регулювати хід діалогу, надавати оцінні судження й навіть виступати маркерами культурної належності (Веремчук, Шевчук, 2025)

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Використання емодзі в текстових повідомленнях стало предметом дослідження вітчизняних та зарубіжних науковців. Так, Е. О. Веремчук та О. В. Шевчук у своєму дослідженні зосередили увагу на ролі емодзі в цифровій комунікації й виявленні їхнього прагматичного потенціалу, також автори виокремлюють культурно-детерміновану інтерпретацію емодзі, порівнюючи їх загальноприйняте значення з використанням у західних та східноазійських культурах. О. К. Степаненко, В. В. Волошина та Н. С. Медвідь простежують лінгвістичні особливості та закономірності цифрових повідомлень, які відрізняють їх від традиційних форм комунікації, зокрема використання скорочень, аббревіатур, емодзі та інших символів. Малазійські дослідники Аліша Ульфа Фердіані та Рохая Кахар вивчали питання про доцільність використання емодзі в цифровій комунікації через месенджер WhatsApp здобувачів освіти та викладачів.

Мовознавці та психологи стверджують, що емодзі відіграють важливу роль у цифровій комунікації, виконуючи функції, близькі до невербальних компонентів усного мовлення (Derks, Fischer, Bos, 2008). Позаяк емодзі набули широкої популярності в неформальній та напівформальній комунікації, вони становлять значний інтерес для лінгвістичних досліджень. Проте питання використання цих символів як компенсаторного механізму для передачі емоційного сприйняття письмового повідомлення ще не є достатньо розкритим.

Метою статті є аналіз використання емодзі як засобу невербального спілкування, а також визначення їх основних функцій у цифрових текстових повідомленнях.

Завдання статті – 1) проаналізувати теоретичні підходи до розуміння емодзі як паралінгвістичного засобу цифрової комунікації; 2) окреслити специфіку емодзі як компенсаторного механізму невербальних компонентів усного мовлення в текстових повідомленнях; 3) визначити основні функції емодзі в цифровому дискурсі.

Виклад матеріалу. Якщо донедавна невербальній комунікації (як у теоретичному, так і в практичному аспекті) відводилася другорядна роль, порівняно з вербальною, то останнім часом інтерес різних наук – лінгвістики, педагогіки, психології, соціології – до вивчення цього засобу спілкування суттєво зріс, оскільки значна частина емоційної інформації передається саме за допомогою невербальних каналів (Вечерок, Трусова, Скальська, 2021).

Невербальна комунікація певною мірою являє собою сукупність використовуваних у процесі спілкування знакових засобів, які доповнюють, супроводжують або регулюють вербальне мовлення – жести, міміка, пантоміміка, пози, погляд, усмішка, інтонації, тембр, темп, дотики тощо, завдяки яким можна оцінити відповідність словесно вираженої інформації намірам мовця.

У письмовій цифровій комунікації такі засоби практично відсутні, що може спричинити непорозуміння між співрозмовниками, саме тому користувачі усе частіше звертаються до альтернативних засобів передачі емоційних значень, серед яких особливе місце посідають емодзі, або смайли – піктографічні знаки, уживані для передачі емоцій, настроїв, оцінок тощо в цифрових текстових повідомленнях.

Емодзі як універсальний елемент цифрової комунікації виникли наприкінці ХХ століття в Японії для спрощення обміну електронними повідомленнями, проте завдяки стандартизації у системі Unicode вони заповнили операційні системи пристроїв Windows Phone та iPhone. 2009 року Gmail надав своїм користувачам можливість використовувати їх, а з 2013 року емодзі стали підтримувати усі клавіатури Google у версіях Android від 4.4 (Резвіна, 2021). Відтоді вживання емодзі в цифрових текстових повідомленнях набуло широкої популярності, оскільки дає змогу отримувачеві швидко відреагувати на зміст повідомлення за допомогою одного або кількох знаків, підвищити рівень емоційної зрозумілості повідомлення та зменшити ризик комунікативних непорозумінь.

Емодзі як компенсатор невербальних сигналів у текстовій комунікації виконує такі функції:

а) візуалізації міміки, яка допомагає адресатові зрозуміти емоційний стан автора повідомлення або, відповідно, зчитати реакцію у відповідь на нього:

– 😊 😊 – радість, задоволення, гарний настрій, висловлення позитивних намірів та емоцій;

– 😄 😄 – реакція на веселий жарт;

– 😡 😡 – гнів та роздратування;

– 😞 😞 – розчарування, біль, співчуття;

– 😲 😲 – подив, переляк, збентеження;

б) інтонаційного індикатора: за допомогою графічних символів адресант інформує адресата про своє ставлення до змісту повідомлення та про власні наміри. Так, наприклад, різною може бути реакція на повідомлення, а значить, і відповідь на нього:

– «гаразд 😐» – холодне або нейтральне сприйняття повідомлення;

– «гаразд 😊» – доброзичливе сприйняття, позитивна відповідь на прохання, готовність до співпраці;

– «гаразд 😞» – скептичне або іронічне сприйняття повідомлення, роздратування, небажання виконувати прохання та співпрацювати;

в) цифрового компенсатора жестів, притаманних усному спілкуванню, які виконують функцію зворотного зв'язку та підтримують спілкування:

– 🖕 великий палець догори – схвалення, підтвердження, позитивна реакція на зміст повідомлення;

– 🙄 широко розплющені очі – залежно від змісту повідомлення та контексту можуть означати подив, зацікавленість, пошук інформації;

– 🤝 зустрічний кулак – полярний знак, який заміщує дружній жест привітання, а також використовується як заклик до боротьби або ж означає погрози;

– 🖐️ відкриті долоні – багатозначний символ, який може означати як обійми, привітання, пропозицію, так і уміння щось робити своїми руками;

г) ілокутивну, що пов'язана зі здатністю впливати на адресата, також із повідомленням додаткових смислових відтінків або навіть із кардинальною зміною комунікативного наміру автора:

– «Чекаю на тебе о 8 😊» – дружнє нагадування;

– «Чекаю на тебе о 8 😐» – наказ або докір (Переяслов, Ткач, 2025).

У процесі міжособистісного цифрового спілкування емодзі набули широкої популярності та активного використання. Як показує практичний досвід, молодь усе більш неохоче користується текстовими повідомленнями, заміщуючи слова або навіть цілі речення емодзі, наліпками й мемами. Таке спілкування притаманне дружньому, сімейному та неформальному спілкуванню й визначає рівень близькості між комунікантами.

Професійне спілкування в текстовому форматі зазвичай носить нейтральний та офіційний характер. Проте з поширенням корпоративних месенджерів, які забезпечують швидкий та ефективний обмін інформацією, емодзі стали використовувати в робочих повідомленнях, зокрема і для забезпечення позитивного настрою в робочих групах. Однак емодзі не слід використовувати в офіційній та юридичній документації, а також електронних листах ділового характеру.

Попри те що емодзі використовують в електронних текстових повідомленнях у багатьох країнах світу, їх знаки можуть мати різне тлумачення. Наприклад, знак схвалення 🖕 в західних культурах означає схвалення й підтримку, а в інтерпретації східних культур або взагалі не вживаний, або має нейтральний смисл. Знак аплодисментів 🖐️ у країнах Азії тлумачать як заклик до дії, часом навіть із відтінком сарказму, у європейських країнах, натомість зазвичай він означає схвалення, захват або привітання. Деякі символи, прийнятні в західних культурах, які означають незгоду, подяку тощо, категорично не сприймаються у східній та азійській культурах і можуть сприйматися як знаки образи, зневажливого ставлення до ситуації або самого адресата повідомлення.

Висновки. У результаті проведеного аналізу встановлено, що емодзі в сучасній цифровій комунікації виконують функцію важливого компенсаторного механізму, який частково відтворює невербальні компоненти усного мовлення в текстових цифрових повідомленнях. Вони передають емоційний стан мовця, уточнюють інтонацію висловлення, регулюють комунікативну взаємодію та вплив

на адресата, знижують ризик комунікативних непорозумінь.

Емодзі не лише доповнюють вербальний текст, а й можуть модифікувати або змінювати його смислове навантаження. Їх активне використання особливо характерне для неформального та напівформального спілкування, де вони слугують маркером емоційної близькості між комунікантами, тоді як у професійній сфері потребують зваженого й контекстно доцільного застосування.

Встановлено також, що інтерпретація емодзі значною мірою залежить від куль-

турного контексту, що вимагає обережності в міжкультурній цифровій комунікації. Отже, емодзі слід розглядати не як другорядний елемент тексту, а як повноцінний паралінгвістичний засіб, який відіграє суттєву роль у формуванні смислу повідомлення та організації сучасної цифрової взаємодії.

Перспективним напрямом подальших досліджень є аналіз динаміки використання емодзі в різних соціальних групах та їх впливу на комунікативну компетентність користувачів.

ЛІТЕРАТУРА

- Веремчук Е. О., Шевчук О. В.** Особливості використання емодзі в англомовному текстовому онлайн спілкуванні (на матеріалі постів у мережі X та корпусу СМС WhatsApp). *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія : Філологія. Журналістика*. Том 36 (75). № 4. 2025. Ч. 1. С. 143–147. DOI <https://doi.org/10.32782/2710-4656/2025.4.1/23>
- Вечерок О. М., Трусова Л. В., Скальська С. А.** Невербальна комунікація в контексті міжкультурного спілкування. *Реалії, проблеми та перспективи вищої медичної освіти* : матеріали навч.-наук. конференції з міжнародною участю, м. Полтава, 25 березня 2021 р. Полтава. 2021. С. 49–50.
- Переяслов В., Ткач О.** Прагматика й функціональність емодзі в цифровій комунікації (дискурс судової лінгвістики). *Славістика в сучасному світі : методологічні й ціннісні орієнтири* : матеріали V Міжнародної славистичної конференції, присвячених пам'яті святих Кирила і Мефодія. Київ – Софія – Харків – Шумен, 23 травня 2025 р. Харків, 2025. С. 119–129.
- Резвіна А.** Філософія символічних зображень у сучасному електронному світі. *Філософія та гуманізм*. 2021. № 1 (13). С. 52–58.
- Derks D., Fischer A., Bos A.** The role of emotion in computer-mediated communication. *Computers in Human Behavior*. 2008. Vol. 24, № 3. P. 766–785.

REFERENCES

- Derks, D., Fischer, A., Bos, A.** (2008). The role of emotion in computer-mediated communication. *Computers in Human Behavior*, 3 (Vol. 24), (pp. 766–785) [in English].
- Pereiaslov, V., Tkach, O.** (2025). Prahmatyka y funksiionalnist emodzi v tsyfrovii komunikatsii (diskurs sudovoi lnhvistyky) [Pragmatics and functionality of emojis in digital communication (discourse of forensic linguistics)]. *Slavistyka v suchasnomu sviti: Metodolohiini y tsinnisni oriientyry: materialy V Mizhnarodnoi slavistychnoi konferentsii, prysviachenoi pamiati sviatykh Kyryla i Mefodiia* (Kyiv – Sofia – Kharkiv – Shumen, May 23, 2025) – *Slavic studies in the modern world: Methodological and value orientations: Proceedings of the 5th International Slavic Conference dedicated to the memory of Saints Cyril and Methodius* (Kyiv–Sofia–Kharkiv–Shumen, May 23, 2025), 119–129. Kharkiv [in Ukrainian].
- Rezvin, A.** (2021). Filosofiia symbolichnykh zobrazhen u suchasnomu elektronnomu sviti [The philosophy of symbolic images in the modern electronic world]. *Filosofii ta humanizm – Philosophy and Humanism*, 1(13), 52–58 [in Ukrainian].
- Vecherok, O. M., Trusova, L. V., Skalska, S. A.** (2021). Neverbalna komunikatsiia v konteksti mizhkulturnoho spilkuвання [Nonverbal communication in the context of intercultural communication]. *Realii, problemy ta perspektyvy vyshchoi medychnoi osvity: materialy navchalno-naukovoi konferentsii z mizhnarodnoiu uchastiu* (Poltava, March 25, 2021) – *Realities, problems and prospects of higher medical education: Proceedings of the educational and scientific conference with international participation* (Poltava, March 25, 2021), 49–50. Poltava [in Ukrainian].
- Veremchuk, E. O., Shevchuk, O. V.** (2025). Osoblyvosti vykorystannia emodzi v anhlomovnomu tekstovomu onlain spilkuванні (na materialy postiv u merezhi Kh ta korpusu SMS WhatsApp) [Features

of emoji usage in English-language online text communication (based on posts on social network X and WhatsApp SMS corpus)]. *Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadskoho. Serii: Filolohiia. Zhurnalistyka – Scientific Notes of V. I. Vernadsky Taurida National University*, 4 (Vol. 36 (75)), (Part 1), (pp. 143–147). DOI <https://doi.org/10.32782/2710-4656/2025.4.1/23> [in Ukrainian].

Дата першого надходження статті до видання: 28.01.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 26.03.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 02.04.2026